

Agrarisch Natuurfonds
—Fryslân—

JAARVERSLAG 2025

Voorwoord

Campagne Ljippelân Workum van start

2025 was voor Agrarisch Natuurfonds Fryslân (ANF) opnieuw een jaar van groei, verbinding en vertrouwen. Wat begon vanuit een sterke overtuiging dat landbouw en natuur elkaar kunnen versterken, ontwikkelt zich steeds verder tot een beweging waarin boeren, vrijwilligers, donateurs, onderzoekers en liefhebbers van het Friese landschap elkaar weten te vinden.

Inmiddels werken we aan meerdere projecten. Ons eerste project, Gruttoland Wommels - het land rond de boerderij van Murk - blijft daarbij een bijzonder visitekaartje. Al jarenlang kent dit gebied een bijzonder hoog aantal broedparen. Een resultaat waar we trots op zijn, maar vooral een bewijs dat gericht beheer, vakmanschap en liefde voor het landschap daadwerkelijk verschil maken. Maar ons tweede project - Gruttoland Tjerkwerd (familie De Boer), met haar unieke landschap (greppelstructuur) - mag hierbij zeker niet ontbreken. Evenals de projecten Noordereiland Drachten en De Waard Leeuwarden, waar ANF het beheer doet. Tot slot zijn wij in 2025 gestart met een campagne om Ljippelân Workum (onderdeel van het uitgestrekte buitendijkse gebied nabij Workum) te verwerven.

In 2025 organiseerden we voor de vierde keer een open dag in Gruttoland Wommels. Opnieuw mochten we rond de 600 bezoekers verwelkomen. Het is inspirerend om te zien hoeveel belangstelling er bestaat voor weidevogels, biodiversiteit en toekomstbestendige landbouw. De betrokkenheid van jong en oud geeft energie en bevestigt dat dit onderwerp leeft.

Daarnaast werd het in 2024 ingevoerde donateurschap in 2025 verder uitgebouwd. Onze eerste donateursmiddag op 10 mei kende een fantastische opkomst, met inspirerende lezingen van onder anderen Murk Nijdam en Hans Peeters. De grote belangstelling en de vele positieve reacties laten zien dat steeds meer mensen zich verbonden voelen met het werk van onze stichting.

Die steun is hard nodig. De druk op natuur, landschap en biodiversiteit blijft groot. Tegelijkertijd zien wij dagelijks dat herstel mogelijk is wanneer kennis, ondernemerschap en maatschappelijke betrokkenheid samenkomen. Agrarisch Natuurfonds Fryslân wil daarin blijven investeren: praktisch, positief en met beide voeten in de Friese klei.

Wij danken alle vrijwilligers, boeren, donateurs, partners, gulle gevers, fondsen en bezoekers die het werk van onze stichting mogelijk maken. Dankzij uw betrokkenheid kunnen wij blijven bouwen aan een rijk agrarisch landschap waarin natuur weer ruimte krijgt.

Namens het bestuur van stichting Agrarisch Natuurfonds Fryslân,

Rendert Algra
Voorzitter ANF

Colofon

Uitgave: Stichting Agrarisch Natuurfonds Fryslân (ANF)

Slachte 4A, 8731 CJ Wommels

T. (0515) 700 241

M. info@agrarischnatuurfondsfryslan.nl

I. www.agrarischnatuurfondsfryslan.nl

I. www.gruttoland.nl

I. www.reddeweidevogel.nl

Samenstelling:

Rendert Algra, Eddy de Boer, Douwe de Boer, Jelmer Brouwer, Marco Hoekstra en Helga Aukes

De open dag op 29 maart werd goed bezocht.

Foto: Henk Bootsma

Inhoud

Voorwoord	2
Colofon	3
1. Stichting Agrarisch Natuurfonds Fryslân	5
2. Projecten	7
3. Jaaroverzicht	11
4. Pr & communicatie	14
5. Financieel jaarverslag 2025	15

De landerijen van Gruttoland Tjerkwerd met haar unieke slootpatronen.
Foto: Marrit Post

1. Stichting Agrarisch Natuurfonds Fryslân

Algemeen

Op 27 december 2017 werd de stichting Agrarisch Natuurfonds Fryslân (ANF) opgericht met als doel: het behouden én verbeteren van het Fries agrarisch cultuurlandschap. Concreet wil ANF het volgende in Fryslân bereiken:

- Het verbeteren van de weidevogelstand
- Het behouden van weidevogelparels
- Het behouden van cultuurhistorisch grasland
- Het verbeteren van de weidevogelbiotoop
- Het ondersteunen van agrarisch natuurbeheer

Hiertoe moet de stichting agrarische gronden in bezit of beheer krijgen zodat deze optimaal worden ingericht en beheerd voor de terugkeer en het behoud van weidevogels en een rijk weidelandschap. Dit alles in harmonie en samenwerking met de boer en z'n bedrijf.

Bestuur

Het bestuur van ANF bestaat uit ervaren en bevlogen 'greidefûgel' (weidevogel) mensen. Mensen die zich op vrijwillige basis - dus onbetaald - graag sterk maken voor de terugkeer van de weidevogels en een rijke Friese wei. Naast bevlogenheid is ook professionaliteit van bestuur gegarandeerd door de betrokkenheid van experts, zoals een rentmeester, notaris, subsidiedeskundige, fondsenwerver, accountant, vertrouwenspersoon en bestuursadviseur.

Het bestuur werd gevormd door:

- Voorzitter - Rendert Algra - M. 06 51 602 220
- Secretaris - Eddy de Boer - M. 06 51 637 475
- Penningmeester - Douwe de Boer - M. 06 19 633 666
- Pr & communicatie - Marco Hoekstra - M. 06 45 221 590
- IT - Jelmer Brouwer

Het bestuur kwam in 2025 maandelijks bijeen en er werd gewerkt op vrijwillige basis. Helga Aukes werkt gedeeltelijk op vrijwillige basis en voor een deel professioneel als bestuursadviseur. Jannette Brinksma is op vrijwillige basis onze vertrouwenspersoon. Er zijn in 2025 geen integriteitszaken aan de orde geweest. Door de inzet van vrijwilligers en het inhuren van externe partijen werd extra menskracht georganiseerd om de doelen van de stichting na te streven en uit te voeren. De overheadkosten worden hiermee zo laag mogelijk gehouden.

Maar liefst 39 vrijwilligers zetten zich in 2025 met hart en ziel in voor stichting ANF. Er waren geen medewerkers in loondienst. Vele personen, instanties en bedrijven doneerden een financiële bijdrage aan ANF. Er is een substantieel bedrag aan (periodieke) giften, schenkingen en legaten ontvangen, er waren 14 Mei mogelijk makers en er zijn 20 eeuwigdurende obligaties aan toonder uitgegeven, waarmee het totaal op 267 staat. Er is zo'n 33.000 m² weidevogelgrond geadopteerd en in 2025 is het totaal aan donateurs gestegen naar 460.

Gulle gevers: heel hartelijk dank! Dankzij jullie steun - en die van onze vrijwilligers en fotografen die belangeloos hun foto's ter beschikking stellen - blijven de weidevogels in Fryslân behouden!

Bestuursadviseur:

Helga Aukes

E-mail: info@agrarischnatuurfondsfryslan.nl

Algemene gegevens:

Stichting Agrarisch Natuurfonds Fryslân

Slachte 4a

8731 CJ Wommels

T. 0515 700 241

E. info@agrarischnatuurfondsfryslan.nl

Kvk 70408319

RSIN 858309063

NL72RAB00330313053

Bezoekadres Gruttoland Wommels (Murk Nijdam)

Slachte 4A

8731 CJ Wommels

2. Projecten

Anno 2025 hebben we vier weidevogelparels in bezit of beheer. Via verschillende publieksacties en dankzij diverse subsidieverleners en gulle gevers zamelde ANF geld in om Gruttoland Wommels en Gruttoland Tjerkwerd op bijzondere voorwaarden te kunnen kopen. De projecten Noordereiland Drachten en De Waard Leeuwarden worden door onze stichting beheerd. Het vijfde en nieuwste weidevogelproject van ANF is 'Ljippelân Workum'. In de loop van 2026 hopen we deze parel te verwerven.

Ljippelân Workum

Deze prachtige kievitenparel van ruim 13 hectare - met tientallen broedparen van de kievit maar ook van andere weidevogels - ligt in het uitgestrekte buitendijkse gebied aan het IJsselmeer nabij Workum. Met trots kunnen we zeggen dat ons nieuwste project weer een unieke weidevogelparel betreft.

Ljippelân Workum.
Foto: Jasper Moulijn

Gruttoland Wommels

Gruttoland Wommels is een uniek project waar het traditionele boerenbedrijf en de weidevogels samenkomen. Boer Murk Nijdam en stichting Agrarisch Natuurfonds Fryslân (ANF) zijn een langdurige samenwerking aangegaan. Dit om het levenswerk van Murk Nijdam tot in lengte van dagen voort te kunnen zetten.

In 2022 werd 34 hectare Gruttoland Wommels door ANF overgenomen en is er een bezoekerscentrum gerealiseerd van waaruit onder meer excursies worden georganiseerd naar de vier vogelkijkhutten aan de plasdras van 3,2 hectare. Ook worden de vogelkijkhutten verhuurd aan fotografen. Via gruttoland.nl zijn de vogelkijkhutten en excursies te boeken. Gedurende het weidevogelseizoen 2025 waren de hutten wederom nagenoeg allemaal volgeboekt. Er werden 43 excursies georganiseerd en 227 fotografie-arrangementen geboekt.

In de herfst van 2025 werd het vernattingsproject in de vorm van een 'pompeblêd' (waterlelieblad), een eiland en een nieuwe greppelstructuur gerealiseerd. Dit project is mede mogelijk gemaakt door een bijdrage uit het Weide Weelde Fonds (van Poiesz supermarkten in samenwerking met NoorderlandMelk).

Scholeksters in Gruttoland Wommels.
Foto: Koos Dansen

Gruttoland Wommels Aantallen broedparen 2025:

Grutto	64
Kievit	4
Tureluur	9
Scholekster	4

Gruttoland Tjerkwerd

Op het melkveebedrijf van Bote en Astrid de Boer en hun vijf kinderen bij Tjerkwerd is op 12 hectare ouderwets greppelland het waterpeil met negentig centimeter omhoog gebracht. Hier bloeien boterbloemen, paardenbloemen, veldzuring, smalle weegbree en vele grassoorten. In het voorjaar beweidt de familie haar koeien en dat zorgt voor een bijzonder goed broedgebied van de grutto's, kieviten en tureluurs. De familie De Boer wil deze extensieve bedrijfsvoering doorzetten en op termijn overdragen aan de volgende generatie. Het beheer van de weidevogelparel is onderdeel van de bedrijfsvoering.

Onderzoek en optimalisatie biotoop

'Hoe kunnen we weidevogelsparen behouden?' is de centrale onderzoeksvraag. Naast het volgen van de bodemsamenstelling, vegetatie, nesten, vogelgeluiden is het project uitgebreid met de inzet van dronetechnologie om nesten te detecteren met AI. Nu de meeste data verzameld zijn, gaan de onderzoekers aan de slag met de analyse.

Met een bijdrage uit het Weide Weelde Fonds (Poiesz en Noorderlandmelk) is er gestart met het optimaliseren van de biotoop. Dit betreft inlaat voor waterpeil herstellen, greppelstructuren verbeteren en graslandverbetering (witboldominantie tegengaan).

Gruttoland Tjerkwerd Aantallen broedparen 2025:

Grutto	18
Kievit	19
Tureluur	2

Het entreebord bij Gruttoland Tjerkwerd, gesponsord door onze
Mei mogelijk makker: Haan Reclamewerk uit Stiens.
Foto: Jelmer Brouwer

Noordereiland Drachten

Sinds 2022 doet ANF - in samenwerking met vrijwilligers van de BFW -vogelwacht It Súd & Omkriten - voor eigenaar gemeente Smallingerland het beheer en de monitoring van het Noordereiland bij Drachten. Het eiland is op een weidevogelvriendelijke wijze ingericht, de openheid is hersteld en er zijn plasdrassituaties ingericht. In september werd het Noordereiland extra gemaaid. Voor het eerst gevolgd door beweiding van 25 schapen en een Galloway koe om de vegetatie kort te houden.

Maai- en schoonmaakwerkzaamheden op Noordereiland.

Noordereiland Drachten aantallen broedparen 2025:

Kievit	4
Tureluur	2
Scholekster	1

De Waard Leeuwarden

Ten zuidoosten van Leeuwarden - tussen het Van Harinxmakanaal en de wijk Zuiderburen - ligt polder De Waard, circa 20 hectare oud weiland, waar verruiging plaatsvond en de pitrus de overhand kreeg. In 2024 gaf gemeente Leeuwarden het beheer en onderhoud van weidevogelgebied De Waard Leeuwarden aan onze stichting ten behoeve van de instandhouding van de (weide)vogels. ANF werkt bij de uitvoering en monitoring samen met een tweetal pachters en met de Vogelwacht Leeuwarden.

In augustus werd de Waard alvast winterklaar gemaakt door een fikse maaibeurt

Het afvoeren van hooi uit De Waard Leeuwarden.

De Waard Leeuwarden aantallen broedparen 2025:

Kievit	6
Tureluur	6
Scholekster	2

3. Jaaroverzicht

Eind 2024 wordt er een donateursconcept opgestart. Eind 2025 zijn er al 460 donateurs die het werk van ANF structureel steunen.

Voorafgaand aan het broedseizoen zijn er schoonmaak- en opruimwerkzaamheden georganiseerd in Gruttoland Wommels, Noordereiland en De Waard.

In maart startte de publiekscampagne voor het vijfde weidevogelproject van ANF: Ljippelân Workum. Het is de bedoeling om deze kievitenparel van ruim **13 ha** in de Workumerwaard eind 2026 over te nemen van de familie Koning om zo de toekomst van de aanwezige kieviten, grutto's, tureluurs, scholeksters en veldleeuweriken veilig te stellen.

Op **zaterdag 29 maart** werd de traditionele open dag georganiseerd. Honderden vogelliefhebbers konden genieten van de grote schare grutto's en andere vogels in de plas. In het bezoekerscentrum werd getrakteerd op koffie en thee en een stukje oranjekoek. Ook was er een demonstratie eendenkorfvlechten door De Strampel.

Het was tijdens de Open Dag weer genieten van de grutto's.
Foto: Henk Bootsma

Sinds 1977 houdt boer Murk samen met de vrijwilligers de broedgegevens van de vogels in Gruttoland Wommels nauwkeurig bij. Daarvoor worden elk jaar vier tellingen georganiseerd. De eerste telling is traditioneel op Koningsdag.

Bestuurder van Werk Slim, Reis Slim - Evert Stellingwerf - reikte tijdens de Open Dag in Gruttoland Wommels een cheque uit aan ANF ter waarde van **16.370 euro!** Medewerkers van de deelnemende bedrijven aan de fietsstimuleringsactie 'Fietsen voor Global Goals' fietsten dit bedrag bij elkaar voor Gruttoland Tjerkwerd.

Rendert Algra ontvangt de cheque uit handen van Evert Stellingwerf.
Foto: Henk Bootsma

In de nazomer miegelt het van de vogels in Gruttoland Wommels. Van honderden goudplevieren tot ontelbare watersnippen. En de 144ste, 145ste en 146ste soorten werden gespot. Respectievelijk een grauwe franjepoot, koereiger en porseleinhoen.

De verkoop van het boek 'Gruttoland, erfgoed van Murk Nijdam' ging zo snel dat er begin december een tweede druk verscheen. Deze vond zo voor de feestdagen gretig aftrek.

Ljippelân Workum, kleivelparel van Fryslân

Voor de bescherming van de kievit richten we ons op de aankoop van 13 hectare land in de Workumsewaard aan de rand van het IJsselmeer. Op dit unieke stukje Ljippelân wemelt het nog van de kieviten. De strorijke stalmest is ideaal nestmateriaal en zorgt voor kruidrijk grasland met veel insecten. Bovendien is er dankzij zón tweehonderd greppels volop water voor de vogels.

Inmiddels is er al ruim 17.000 m² Ljippelân Workum geadopteerd.

Help jij ook mee deze kleivelparel te verwerven en te behouden? Dat kan door vierkante meters Ljippelân Workum te adopteren via www.reddeweidenvogel.nl

Help je mee Ljippelân Workum te behouden?

Met jouw bijdrage verwerven wij deze agrarische natuurgrond

kado tip

Adoptiecertificaat op naam voor de feestdagen of in het kerstpakket? Scan de QR code!

Agrarisch Natuurfonds Fryslân
Slachte 4A | 8731 CJ Wommels | T 0586 250 43 88 | info@agrarischnatuurfondsfryslan.nl | www.agrarischnatuurfondsfryslan.nl
Bankrekeningnummer: NL 72 RABO 0330 3130 53

Foto: Jasper Meulijk

ANBI CBP

In 2025 zette de samenwerking met Mediahuis door. Uit de actie **‘Adopteer vierkante meters Ljippelân’** de nodige middelen gehaald.

In de uitzending van Binnenste-Buiten op 15 september bewondert Camilla Dreef bij Murk klutenkuikens, bergeendjes en oeverzwaluwen, waarvan de kopjes uit de wand steken terwijl ze steeds worden gevoerd.

De heer Leijenaar uit Edens heeft ANF enkele geprepareerde weidevogels nagelaten die in het bezoekerscentrum te bewonderen zijn.

In mei 2024 vond voor het tweede opvolgende jaar het Educatieproject Gruttoland plaats. Zo'n **100 kinderen** gingen op excursie naar Gruttoland Wommels. Daarvoor hadden ze gastlessen op school gekregen, zodat de leerlingen al wat meer wisten van weidevogels en Gruttoland. In het bezoekerscentrum kregen de kinderen een korte introductie en een 'vogel-zoek-boek' met daarin alle informatie over de meest voorkomende vogels in Gruttoland. In de vogelkijkhutten leerden ze alles in de praktijk.

Eind december werd het jaar - zoals gebruikelijk - afgesloten met een eindejaarbijeenkomst voor onze vrijwilligers. Zonder hun inzet is het onmogelijk alles rondom onze stichting en Gruttoland te runnen. Heel hartelijk dank hiervoor!

De eindejaarbijeenkomst in ons bezoekerscentrum werd goed bezocht door de ANF-vrijwilligers. Foto: Henk Bootsma

4. PR & communicatie

Tijdens de algemene ledenvergadering van de Bond Friese VogelWachten (BFVW) in het voorjaar van 2025 werd er traditioneel een presentatie verzorgd voor de bestuurders van de aangesloten Friese vogelwachten en haar leden over de voortgang van het projecten en de activiteiten van stichting ANF.

De stichting heeft onderstaande websites in de lucht:

www.agrarischnatuurfondsfryslan.nl

www.gruttoland.nl

www.reddeweidevogel.nl

Via de diverse websites werd het publiek geïnformeerd over het wel en wee van de stichting. Nieuwsitems werden frequent gedeeld. En ook de social media platforms zoals Facebook en Instagram werden ingezet om het mooie werk van de stichting te promoten.

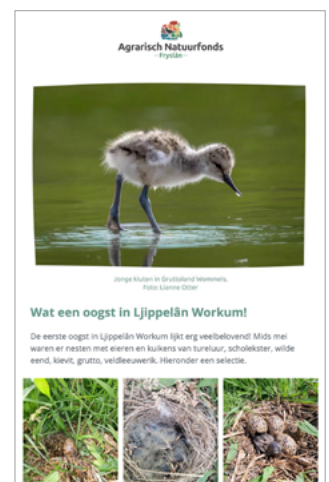
Alle sympathisanten van stichting ANF kregen maandelijks een digitale nieuwsbrief via e-mail toegestuurd. Eind 2025 stond de teller op ongeveer 6700.

In het bondsblad van de BFVW 'Vanellus' verscheen regelmatig een advertentie en een artikel over Ljippelân Workum.

Diverse publicaties in dag- en weekbladen en uiteraard de succesvolle publiekscampagne via Mediahuis Noord zorgde voor grote naamsbekendheid en de nodige middelen om onze doelen te bereiken.

Nieuwsbrief juli

Nieuwsbrief juni

Advertentie Ljippelân Workum

5. Financieel jaarverslag Agrarisch Natuurfonds Fryslân 2025

Het financieel jaarverslag (de jaarrekening) wordt gepubliceerd op onze website conform voorwaarden in relatie tot onze ANBI-status en het CBF-keurmerk voor het toezicht op erkende goede doelen.

De jaarrekening is opgebouwd uit een accountantsrapport:

- Samenstellingsverklaring van de accountant
- Algemene informatie
- Vergelijking saldo baten en lasten
- Financiële positie

en een jaarrekening:

- Balans per 31 december 2025
- Staat van baten en lasten over 2025
- Grondslagen voor waardering en resultaatbepaling
- Toelichting op de balans
- Toelichting op de staat van baten en lasten.

Het saldo baten en lasten 2025 is ten opzichte van 2024 gedaald met € 95.056 naar een resultaat van € 194.112.

Voor de overige specificaties en overzichten verwijzen we u naar de afzonderlijk gepubliceerde jaarrekening.

Jonge grutto's.
Foto: Izaak de Vries

Toelichting financieel jaarverslag

De jaarrekening is opgesteld in overeenstemming met hoofdstuk C2 van de RJK (Richtlijnen voor de jaarverslaggeving voor micro en kleine rechtspersonen), zoals die door de raad voor de jaarverslaglegging is gepubliceerd.

In dit boekjaar hebben geen aanpassingen plaatsgevonden.

De grondslagen voor waardering en resultaatbepaling, grondslagen voor waardering activa en passiva, grondslagen voor bepaling van het saldo van baten en lasten en toelichting op de balans zijn separaat opgenomen in de jaarrekening, welke wij integraal hebben gepubliceerd op onze website

Vaststelling en goedkeuring

- Deze jaarrekening is samengesteld in juni 2026 en op 30 juni 2026 door het bestuur van de stichting vastgesteld en goedgekeurd.
- Er is opdracht verstrekt aan een onafhankelijk accountant tot het verstrekken van een samenstellingsopdracht, welke blijkens de ANBI/CBF-voorwaarden voldoende is.
- Statutaire regeling inzake de resultaatbestemming/bestemming van het saldo van baten en lasten.
- Het resultaat, welke onder de staat van baten en lasten is opgenomen, is toegevoegd aan het Eigen Vermogen. In de statuten is geen resultaatbestemming bepaald. Het bestuur keurt de resultatenbestemming goed door het vaststellen van de jaarrekening waarin de resultaatbestemming is opgenomen, waarbij het resultaat wordt toegevoegd aan de Overige Reserves.

Gebeurtenissen na balansdatum

Er hebben geen gebeurtenissen na balansdatum plaatsgevonden die hier dienen te worden vermeld.

Meer financiële informatie vindt u op www.agrarischnatuurfondsfryslan.nl.

Plasdras in Gruttoland Wommels.
Foto: Bennie van der Weide

Gruttoland,
it bêste
skriezelân
fan d'ierde

Agrarisch Natuurfonds
—Fryslân—

Stichting Agrarisch Natuurfonds Fryslân | Slachte 4A | 8731 CJ Wommels
T. (0515) 700 241 | M. info@agrarischnatuurfondsfryslan.nl | I. www.agrarischnatuurfondsfryslan.nl

Stichting Agrarische Natuurfondsen Fryslân
Slachte 4A
8731 CJ WOMMELS

Jaarrekening 2025

30 juni 2026

**Stichting Agrarische Natuurfondsen Fryslân
Slachte 4A
8731 CJ WOMMELS**

Jaarrekening 2025

INHOUDSOPGAVE

Pagina

1. Accountantsrapport

1.1	Samenstellingsverklaring	3
1.2	Algemeen	5
1.3	Vergelijking saldo baten en lasten	6
1.4	Financiële positie	8

2. Jaarrekening

2.1	Balans per 31 december 2025	10
2.2	Staat van baten en lasten over 2025	12
2.3	Grondslagen voor waardering en resultaatbepaling	13
2.4	Toelichting op de balans	16
2.5	Toelichting op de staat van baten en lasten	21

1. ACCOUNTANTSRAPPORT

Stichting Agrarische Natuurfondsen Fryslân
Slachte 4A
8731 CJ WOMMELS

Referentie: 10110
Betreft: jaarrekening 2025

Leeuwarden, 30 juni 2026

Geacht bestuur,

Hiermede brengen wij u verslag uit van onze werkzaamheden omtrent de jaarrekening 2025 van uw stichting.

De balans per 31 december 2025, de winst- en verliesrekening over 2025 en de toelichting, welke tezamen de jaarrekening 2025 vormen, zijn in dit rapport opgenomen.

1.1 Samenstellingsverklaring

De jaarrekening van Stichting Agrarische Natuurfondsen Fryslân te Wommels is door ons samengesteld op basis van de van u verkregen informatie. De jaarrekening bestaat uit de balans per 31 december 2025 en de staat van baten en lasten over 2025 met de daarbij horende toelichting. In deze toelichtingen is onder andere een overzicht van de gehanteerde grondslagen voor financiële verslaggeving opgenomen.

Bij een samenstellingsopdracht bent u er verantwoordelijk voor dat de informatie klopt en dat u ons alle relevante informatie aanlevert. Wij hebben onze werkzaamheden dan ook uitgevoerd vanuit de veronderstelling dat u aan deze verantwoordelijkheid heeft voldaan.

Wij hebben deze samenstellingsopdracht uitgevoerd in overeenstemming met Nederlands recht.

Op grond van deze standaard wordt van ons verwacht dat wij u ondersteunen bij het opstellen en presenteren van de jaarrekening in overeenstemming met hoofdstuk C2 van de Rjk die uitgegeven zijn door de Raad voor de Jaarverslaggeving. Wij hebben daarbij onze deskundigheid op het gebied van administratieve verwerking en financiële verslaggeving toegepast.

De in dit kader uitgevoerde werkzaamheden bestonden in hoofdzaak uit het verzamelen, het verwerken, het rubriceren, vergelijken, onderling aansluiten en het samenvatten van financiële gegevens ten behoeve van de jaarrekening en of kredietrapportage. Wij hebben geen controle- of beoordelingswerkzaamheden uitgevoerd die ons in staat stellen om een oordeel te geven of een conclusie te trekken met betrekking tot de getrouwheid van de jaarrekening.

Wij vertrouwen hiermee aan uw opdracht te hebben voldaan. Tot het geven van nadere toelichting zijn wij gaarne bereid.

Buro360 Allround Financieel Adviseurs

J.G. van der Hoek
Register-Belastingconsulent

1.2 Algemeen

Oprichting

Blijkens de akte d.d. 27-12-2017 werd de Stichting Agrarische Natuurfondsen Fryslân per genoemde datum opgericht.

De stichting is ingeschreven bij de Kamer van Koophandel onder dossiernummer 70408319.

Doelstelling

De Stichting Agrarische Natuurfondsen Fryslân stelt zich ten doel het verbeteren van de weidevogelstand in Fryslân, het behoudt van cultuurhistorisch grasland, het verbeteren van de weidevogelbiotoop en het ondersteunen van agrarisch natuurbeheer.

Bestuur

Per balansdatum wordt het dagelijks bestuur gevormd door voorzitter R.H. Algra, secretaris E.J. de Boer, M. Hoekstra, J. Brouwer en penningmeester D.H. de Boer.

1.3 Vergelijking saldo baten en lasten

Ter analyse van het saldo van baten en lasten van de stichting verstrekken wij u de onderstaande opstelling, welke is gebaseerd op de staat van baten en lasten.

	2025		2024	
	€	%	€	%
Omzet	327.378	100,0%	400.849	100,0%
Netto-baten	327.378	100,0%	400.849	100,0%
Besteed aan doelstellingen	71.110	21,7%	65.064	16,2%
Wervingskosten	30.385	9,3%	19.021	4,8%
Kosten van beheer en administratie	13.991	4,3%	10.997	2,7%
Som der lasten	115.486	35,3%	95.082	23,7%
Saldo voor financiële baten en lasten	211.892	64,7%	305.767	76,3%
Rentebaten en soortgelijke opbrengsten	3.571	1,1%	-	0,0%
Rentelasten en soortgelijke lasten	-21.351	-6,5%	-16.599	-4,1%
Saldo financiële baten en lasten	-17.780	-5,4%	-16.599	-4,1%
Saldo baten en lasten	194.112	59,3%	289.168	72,2%

1.3 Vergelijking saldo baten en lasten

Het saldo baten en lasten 2025 is ten opzichte van 2024 gedaald met € 95.056. De ontwikkeling van het saldo baten en lasten 2025 ten opzichte van 2024 kan als volgt worden weergegeven:

	€	€
Het saldo baten en lasten is gunstig beïnvloed door:		
<i>Stijging van:</i>		
Rentebaten en soortgelijke opbrengsten	3.571	3.571
Het saldo baten en lasten is ongunstig beïnvloed door:		
<i>Daling van:</i>		
Omzet	73.471	
<i>Stijging van:</i>		
Besteed aan doelstellingen	6.046	
Wervingskosten	11.364	
Kosten van beheer en administratie	2.994	
Rentelasten en soortgelijke lasten	4.752	
		98.627
Daling saldo baten en lasten		95.056

1.4 Financiële positie

Ter analyse van de financiële positie van de stichting verstrekken wij u de onderstaande opstelling, welke is gebaseerd op de gegevens uit de balans.

	31 december 2025		31 december 2024	
	€	€	€	€
Op korte termijn beschikbaar:				
Vorraden en onderhanden werk	3.000		4.000	
Vorderingen	3.561		30.604	
Liquide middelen	447.229		217.599	
Totaal vlottende activa		453.790		252.203
Kortlopende schulden		287.952		138.786
Werkkapitaal		165.838		113.417
Vastgelegd op lange termijn:				
Materiële vaste activa	2.218.907		2.226.750	
		2.218.907		2.226.750
Gefinancierd met op lange termijn beschikbare middelen		2.384.745		2.340.167
Deze financiering vond plaats met:				
Eigen vermogen		1.357.623		1.163.511
Langlopende schulden		1.027.122		1.176.656
		2.384.745		2.340.167

Blijkens deze opstelling is het werkkapitaal per 31 december 2025 ten opzichte van 31 december 2024 gestegen met € 52.421.

2. JAARREKENING

2.1 Balans per 31 december 2025

(Na bestemming saldo van baten en lasten)

	31 december 2025		31 december 2024	
	€	€	€	€
ACTIVA				
Vaste activa				
<i>Materiële vaste activa</i>				
Bedrijfsgebouwen en -terreinen	2.211.371		2.211.371	
Inventaris	<u>7.536</u>		<u>15.379</u>	
		2.218.907		2.226.750
Vlottende activa				
<i>Vorraden</i>				
Gereed product en handelsgoederen	<u>3.000</u>		<u>4.000</u>	
		3.000		4.000
<i>Vorderingen</i>				
Handelsdebiteuren	-		30.604	
Overige vorderingen	<u>3.561</u>		<u>-</u>	
		3.561		30.604
<i>Liquide middelen</i>		447.229		217.599
Totaal activazijde		<u><u>2.672.697</u></u>		<u><u>2.478.953</u></u>

NOAB-Samenstellingsverklaring afgegeven d.d. 30 juni 2026

2.1 Balans per 31 december 2025

(Na bestemming saldo van baten en lasten)

	31 december 2025		31 december 2024	
	€	€	€	€
PASSIVA				
Eigen vermogen				
Overige reserves	<u>1.357.623</u>	1.357.623	<u>1.163.511</u>	1.163.511
Langlopende schulden				
Leningen	<u>1.027.122</u>	1.027.122	<u>1.176.656</u>	1.176.656
Kortlopende schulden				
Handelscrediteuren	5.246		-	
Belastingen en premies sociale verzekeringen	6.140		2.413	
Overige schulden	149.630		17.081	
Overlopende passiva	<u>126.936</u>		<u>119.292</u>	
		287.952		138.786
Totaal passivazijde		<u><u>2.672.697</u></u>		<u><u>2.478.953</u></u>

NOAB-Samenstellingsverklaring afgegeven d.d. 30 juni 2026

2.2 Staat van baten en lasten over 2025

	Realisatie 2025 €	Realisatie 2024 €	Vershil €
Baten			
Giften particulieren	193.261	266.818	-73.557
Baten van particulieren	<u>193.261</u>	<u>266.818</u>	<u>-73.557</u>
Giften / schenkingen bedrijfsleven	17.443	5.472	11.971
Baten van bedrijven	<u>17.443</u>	<u>5.472</u>	<u>11.971</u>
Opbrengst subsidies	22.275	27.250	-4.975
Baten van subsidies van overheden	<u>22.275</u>	<u>27.250</u>	<u>-4.975</u>
Giften / schenkingen	10.116	25.975	-15.859
Baten van andere organisaties zonder winststreven	<u>10.116</u>	<u>25.975</u>	<u>-15.859</u>
Som van de geworven baten	<u>243.095</u>	<u>325.515</u>	<u>-82.420</u>
Huuropbrengst kijkhutten/excursies, etc	34.754	26.332	8.422
Donateurs	4.773	4.517	256
Vergoedingen beheer	19.438	19.938	-500
Pacht	25.318	24.547	771
Baten als tegenprestatie voor de levering van producten en/of diensten	<u>84.283</u>	<u>75.334</u>	<u>8.949</u>
Totaal netto-baten	<u>327.378</u>	<u>400.849</u>	<u>-73.471</u>
Lasten			
Besteed aan doelstellingen	71.110	65.064	6.046
Wervingskosten	30.385	19.021	11.364
Kosten van beheer en administratie	13.991	10.997	2.994
Totaal lasten	<u>115.486</u>	<u>95.082</u>	<u>20.404</u>
Saldo voor financiële baten en lasten	<u>211.892</u>	<u>305.767</u>	<u>-93.875</u>
Saldo financiële baten en lasten	17.780	16.599	1.181
Saldo baten en lasten	<u>194.112</u>	<u>289.168</u>	<u>-95.056</u>

Samenstellingverklaring afgegeven d.d. 30 juni 2025

2.3 Grondslagen voor waardering en resultaatbepaling

ALGEMENE TOELICHTING

Activiteiten

De activiteiten van Stichting Agrarische Natuurfondsen Fryslân, statutair gevestigd te Wommels, bestaan voornamelijk uit:

- Het verbeteren van de weidevogelstand in Fryslân, het behoudt van cultuurhistorisch grasland, het verbeteren van de weidevogelbiotoop en het ondersteunen van agrarisch natuurbeheer.

De feitelijke activiteiten worden uitgevoerd aan de Slachte 4A te Wommels.

Vestigingsadres, rechtsvorm en inschrijfnummer handelsregister

Stichting Agrarische Natuurfondsen Fryslân, statutair gevestigd te Wommels is ingeschreven bij de Kamer van Koophandel onder dossiernummer 70408319.

ALGEMENE GRONDSLAGEN

Algemeen

De jaarrekening is opgesteld in overeenstemming met hoofdstuk C2 van de Rjk, die uitgegeven zijn door de Raad voor de Jaarverslaggeving.

Activa en passiva worden in het algemeen gewaardeerd tegen de verkrijgings- of vervaardigingsprijs. Indien geen specifieke waarderingsgrondslag is vermeld vindt waardering plaats tegen de verkrijgingsprijs.

GRONDSLAGEN VOOR WAARDERING VAN ACTIVA EN PASSIVA

Materiële vaste activa

Bedrijfsgebouwen en terreinen worden gewaardeerd tegen verkrijgingsprijs plus bijkomende kosten of vervaardigingsprijs onder aftrek van lineaire afschrijvingen gedurende de verwachte toekomstige gebruiksduur. Op terreinen wordt niet afgeschreven. Er wordt rekening gehouden met de bijzondere waardeverminderingen die op balansdatum worden verwacht. Voor de vaststelling of voor een materieel vast actief sprake is van een bijzondere waardevermindering wordt verwezen naar de desbetreffende toelichting.

Overige materiële vaste activa worden gewaardeerd tegen verkrijgings- of vervaardigingsprijs inclusief direct toerekenbare kosten, onder aftrek van lineaire afschrijvingen gedurende de verwachte toekomstige gebruiksduur en bijzondere waardeverminderingen.

Subsidies op investeringen worden in mindering gebracht op de verkrijgings- of vervaardigingsprijs van de activa waarop de subsidies betrekking hebben.

2.3 Grondslagen voor waardering en resultaatbepaling

Vorraden

De voorraden worden gewaardeerd tegen verkrijgings- of vervaardigingsprijs onder toepassing van de FIFO-methode (first in, first out) of lagere opbrengstwaarde.

De verkrijgings- of vervaardigingsprijs bestaan uit (alle kosten die samenhangen met de verkrijging of vervaardiging) alsmede de gemaakte kosten om de voorraden op hun huidige plaats en in hun huidige staat te brengen. In de kosten van vervaardiging zijn begrepen directe loonkosten en toeslagen voor aan de productie gerelateerde indirecte vaste en variabele kosten, waaronder de kosten van het bedrijfsbureau, de onderhoudsafdeling en interne logistiek.

De opbrengstwaarde is de geschatte verkoopprijs onder aftrek van direct toerekenbare verkoopkosten. Bij de bepaling van de opbrengstwaarde wordt rekening gehouden met de incourantheid van de voorraden.

Vorderingen

Vorderingen worden bij eerste verwerking gewaardeerd tegen de reële waarde van de tegenprestatie, inclusief de transactiekosten indien materieel. Vorderingen worden na eerste verwerking gewaardeerd tegen de geamortiseerde kostprijs. Voorzieningen wegens oninbaarheid worden in mindering gebracht op de boekwaarde van de vordering.

Liquide middelen

Liquide middelen bestaan uit kas, banktegoeden en deposito's met een looptijd korter dan twaalf maanden. Liquide middelen worden gewaardeerd tegen nominale waarde.

Langlopende schulden

Langlopende schulden worden bij de eerste verwerking gewaardeerd tegen reële waarde. Transactiekosten die direct zijn toe te rekenen aan de verwerving van de langlopende schulden worden in de waardering bij eerste verwerking opgenomen.

Kortlopende schulden

Kortlopende schulden worden bij de eerste verwerking gewaardeerd tegen reële waarde. Kortlopende schulden worden na eerste verwerking gewaardeerd tegen de bedragen waartegen de schuld moet worden afgelost.

2.3 Grondslagen voor waardering en resultaatbepaling

GRONDSLAGEN VOOR BEPALING VAN HET SALDO VAN BATEN EN LASTEN

Algemeen

Het saldo van baten en lasten wordt bepaald als het verschil tussen de opbrengstwaarde van de geleverde prestaties en de lasten en andere lasten over het jaar. De opbrengsten op transacties worden verantwoord in het jaar waarin zij zijn gerealiseerd.

Netto-baten

Onder netto-baten wordt verstaan de opbrengst van de in het verslagjaar geleverde goederen en verleende diensten onder aftrek van kortingen.

Opbrengsten voortvloeiend uit de verkoop van goederen worden verantwoord op het moment dat alle belangrijke rechten op economische voordelen alsmede alle belangrijke risico's zijn overgegaan op de koper. De kostprijs van deze goederen wordt aan dezelfde periode toegerekend.

Opbrengsten van diensten worden opgenomen naar rato van de mate waarin de diensten zijn verricht. De kostprijs van deze diensten wordt aan dezelfde periode toegerekend.

Overheidssubsidies

Exploitatiesubsidies worden als bate verantwoord in de staat van baten en lasten in het jaar waarin de gesubsidieerde lasten zijn gemaakt of baten zijn gederfd, of wanneer een gesubsidieerd exploitatietekort zich heeft voorgedaan. De baten worden verantwoord als het waarschijnlijk is dat deze worden ontvangen.

Lasten

De lasten worden bepaald op historische basis en toegerekend aan het verslagjaar waarop zij betrekking hebben.

2.4 Toelichting op de balans

ACTIVA

VASTE ACTIVA

Materiële vaste activa

Het verloop van de materiële vaste activa wordt als volgt weergegeven:

	Bedrijfsgebouwen en -terreinen	Inventaris
	€	€
Aanschafwaarde	2.621.290	30.757
Opbrengsten subsidies en donaties	-409.919	-15.378
Boekwaarde per 1 januari	<u>2.211.371</u>	<u>15.379</u>
Afschrijvingen	-	-7.843
Mutaties 2025	-	-7.843
Aanschafwaarde	2.621.290	30.757
Cumulatieve afschrijvingen	-409.919	-23.221
Boekwaarde per 31 december	<u>2.211.371</u>	<u>7.536</u>

In december 2020 is grond aangekocht voor € 144.293 (3,2 HA), welke is betaald uit de bijdragen voor de adoptie van de grond en subsidie provincie Fryslân, waardoor er een boekwaarde voor de grond overblijft van 1. In maart 2021 is grond aangekocht voor € 209.125 (3.50.20 HA), welke is betaald met een ontvangen subsidie van Stichting Edwin Bouw fonds. In juli 2022 is grond aangekocht voor €2.066.035 (30,5 HA), welke is betaald uit bijdragen voor adoptie van de grond, fondsenwerving en deels via een lening. In juli 2023 is grond aangekocht voor €278.576 (4,3 HA), welke is betaald uit bijdragen voor adoptie van de grond, fondsenwerving en deels via een lening. In 2024 zijn, bij dezelfde boer als in 2023, aansluitend percelen gekocht voor € 279.302 (4,29 HA) en voor € 270.622 (4,16 HA). deze grond is betaald uit bijdragen voor adoptie van de grond en fondsenwerving. Totaal is nu, afgerond, 50 hectare in bezit van de stichting.

Afschrijvingspercentages:

Bedrijfsgebouwen en -terreinen
Inventaris

0 %
10 %

2.4 Toelichting op de balans

VLOTTENDE ACTIVA

Vorraden

	31-12-2025	31-12-2024
	€	€
Gereed product en handelsgoederen		
voorraad boeken	3.000	4.000

Vorderingen

	31-12-2025	31-12-2024
	€	€
Handelsdebiteuren		
Handelsdebiteuren	-	30.604

Overige vorderingen

Vordering rente 2025 spaarrekening	3.561	-
------------------------------------	-------	---

	31-12-2025	31-12-2024
	€	€
Liquide middelen		
Rabobank, 0330 3130 53	247.219	67.349
Deposito rekening	200.010	150.000
Kruisposten	-	250
	447.229	217.599

2.4 Toelichting op de balans

PASSIVA

EIGEN VERMOGEN

	2025	2024
	€	€
Overige reserves		
Stand per 1 januari	1.163.511	874.343
Uit voorstel resultaatbestemming	194.112	289.168
Stand per 31 december	<u>1.357.623</u>	<u>1.163.511</u>

Het ingehouden deel van het saldo baten en lasten over 2025 bedraagt € 194.112 (2024 € 289.168).

LANGLOPENDE SCHULDEN

	31-12-2025	31-12-2024
	€	€
Achtergestelde leningen		
Schuld obligaties	132.500	122.500
Lening Particulier	-	100.000
Lening II aankoop grond	547.302	550.000
Lening III aankoop grond	347.320	404.156
	<u>1.027.122</u>	<u>1.176.656</u>

	2025	2024
	€	€
<i>Schuld obligaties</i>		
Hoofdsom	122.500	68.500
Aflossing voorgaande boekjaren	-	-
Stand per 1 januari	122.500	68.500
Opgenomen	10.000	54.000
Stand per 31 december	<u>132.500</u>	<u>122.500</u>

De obligaties worden uitgegeven met een nominale waarde van 500,- per stuk. Het is mogelijk om meerdere obligaties te kopen. De obligaties aan toonder zijn eeuwigdurend en worden niet afgelost door Stichting Agrarische Natuurfondsen Fryslân.

Stichting Agrarische Natuurfondsen Fryslân keert jaarlijks 1% rente uit op de obligatie, die jaarlijks achteraf wordt betaald. De obligaties zijn overdraagbaar.

2.4 Toelichting op de balans

	2025	2024
	€	€
<i>Lening Particulier</i>		
Hoofdsom	300.000	300.000
Aflossing voorgaande boekjaren	-200.000	-100.000
Stand per 1 januari	100.000	200.000
Aflossing	-100.000	-100.000
Stand per 31 december	-	100.000

De lening is een aflossingsvrije lening en verstrekt is per 30 december 2021. De aflossing wordt in 5 jaar middels schenking voldaan.

	2025	2024
	€	€
<i>Lening II aankoop grond</i>		
Hoofdsom	600.000	600.000
Aflossing voorgaande boekjaren	-50.000	-
Stand per 1 januari	550.000	600.000
Aflossing	-2.698	-50.000
Stand per 31 december	547.302	550.000

Het rentepercentage bedraagt 2,54 %, vast. Er is geen aflossing overeengekomen.

	2025	2024
	€	€
<i>Lening III aankoop grond</i>		
Hoofdsom	574.673	574.673
Aflossing voorgaande boekjaren	-170.517	-113.678
Stand per 1 januari	404.156	460.995
Aflossing lening 3e fase Murk, uit schenking	-56.836	-56.839
Stand per 31 december	347.320	404.156

De aflossing wordt middels schenking voldaan.

2.4 Toelichting op de balans

KORTLOPENDE SCHULDEN

	31-12-2025	31-12-2024
Handelscrediteuren		
Crediteuren	5.246	-
Belastingen en premies sociale verzekeringen		
Omzetbelasting	6.140	2.413
<i>Omzetbelasting</i>		
Omzetbelasting laatste periode	6.086	2.413
Omzetbelasting suppletie	54	-
	6.140	2.413
Overige schulden		
Nog te betalen kosten	9.800	6.931
Vooruitontvangen voor aankoop Ljippelân	114.830	10.150
Vooruitontvangen Noordermelk	25.000	-
	149.630	17.081
Projecten		
Project Waddenfonds	109.032	119.292
Project Mear Piken op é butendiken	17.904	-
	126.936	119.292

2.5 Toelichting op de staat van baten en lasten

	2025	2024
	€	€
Netto-omzet		
Giften particulier	36.422	79.280
Giften bedrijven	17.443	656
Giften organisaties zonder winststreven	10.116	25.976
Subsidies Provincie	22.275	27.250
Periodieke schenkingen	156.838	187.538
Scholenproject	-	4.816
Opbrengst kijkhutten/bezoekerscentrum	22.597	19.675
Vogel Pakketten	12.000	12.500
Bedrijvcampagne	9.784	4.500
Pachtopbrengsten	25.318	24.548
Verkoopopbrengst boeken	2.374	2.155
Vergoedingen Noordereiland	7.438	7.438
Donateurs	4.773	4.517
	<u>327.378</u>	<u>400.849</u>

De netto-omzet over 2025 is ten opzichte van het vorige boekjaar met 18,3% gedaald.

2.5 Toelichting op de staat van baten en lasten

	2025	2024
	€	€
Besteed aan doelstellingen		
Project Nijdam	3.547	2.746
Vrijwilligersvergoeding	11.008	1.531
Bestuurskosten	3.177	6.322
Kosten open dag, respect opening	2.513	2.505
Belasting onroerend goed	-	2.899
Aanschaf klein materiaal/inventaris	309	240
Afschrijving gebouwen	7.843	7.842
Kosten inlenen arbeid	33.700	31.622
Kosten beheer Noordereiland	9.013	9.357
	<u>71.110</u>	<u>65.064</u>
	2025	2024
	€	€
Wervingskosten		
Reclame- en advertentiekosten	28.395	17.044
Drukwerk	1.990	425
Representatiekosten	-	37
Kosten bedrijvencampagne, alleen Messor	-	1.515
	<u>30.385</u>	<u>19.021</u>
	2025	2024
	€	€
Kosten van beheer en administratie		
Reis- en verblijfkosten	1.040	96
Bestuurskosten	1.595	808
Algemene kosten	1.262	2.260
Zakelijke verzekeringen	857	852
Contributies en abonnementen	1.670	1.346
Kantoorkosten	691	714
Internetkosten	1.755	2.729
Advieskosten fiscalisten/rentmeester	5.079	2.192
Overige personeelskosten	42	-
	<u>13.991</u>	<u>10.997</u>

2.5 Toelichting op de staat van baten en lasten

Financiële baten en lasten

	2025	2024
	€	€
Rentebaten en soortgelijke opbrengsten		
Rentebate spaarrekening	3.571	-
	<u>3.571</u>	<u>-</u>
Rentelasten en soortgelijke kosten		
Bankkosten en provisie	425	362
Rentelast fiscus	-229	-
Uitbetaling rente obligatie	1.190	855
Rente lening II aankoop grond	19.965	15.382
	<u>21.351</u>	<u>16.599</u>